

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ
КРЕМЕНЧУЦЬКИЙ ЛЬОТНИЙ КОЛЕДЖ**

Циклова комісія економіки та управління

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни «Основи економічної теорії»
обов'язковий компонент
освітньо-професійної програми
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

**Технічне обслуговування та ремонт повітряних суден і
авіадвигунів**

Харків 2022

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 26.09.2022 № 9

СХВАЛЕНО

Методичною радою
Кременчуцького льотного
коледжу
Протокол від 19.09.2022 № 2

ПОГОДЖЕНО

Секцією науково-методичної ради
ХНУВС з гуманітарних та соціально-
економічних дисциплін
Протокол від 23.09.2022 № 9

Розглянуто на засіданні циклової комісії економіки та управління,
протокол від 29.08.2022 № 2

Розробники: викладач циклової комісії економіки та управління, к.е.н.,
спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, Пушкар О.І.

Рецензенти:

1. Професор циклової комісії аеронавігації КЛК ХНУВС, к.е.н., старший науковий співробітник Тягній В.Г.
2. Зав. кафедри міжнародних економічних відносин та адміністрування, к.е.н., доцент КІ ВНЗ «Університет ім. А. Нобеля» Єфременко А.Г.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Шифри та назви галузі знань, код та назва спеціальності, ступінь освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 2,5 Загальна кількість годин - 75 Кількість тем - 11	<u>27 Транспорт ;</u> (шифр галузі) (назва галузі знань) <u>272 авіаційний транспорт</u> (код напрямку (назва напрямку підготовки або спеціальності) <u>бакалавр</u> (назва сво)	Навчальний курс 1 (номер) Семестр 1 (номер) Види контролю: <u>залік</u> (екзамен, залік)
Розподіл навчальної дисципліни за видами занять:		
Денна форма навчання	Заочна форма навчання	
Лекції - <u>18</u> (години)	Лекції - <u>-</u> (години)	
Семінарські заняття - <u>-</u> (години)	Семінарські заняття - <u>-</u> (години)	
Практичні заняття - <u>8</u> (години)	Практичні заняття - <u>-</u> (години)	
Лабораторні заняття - <u>-</u> (години)	Лабораторні заняття - <u>-</u> (години)	
Самостійна робота - <u>49</u> (години)	Самостійна робота - <u>-</u> (години)	
Індивідуальні завдання:	Індивідуальні завдання:	
Курсова робота - <u>-</u> (кількість, № семестру)	Курсова робота - <u>-</u> (кількість, № семестру)	
Реферати - <u>-</u> (кількість, № семестру)	Реферати - <u>-</u> (кількість, № семестру)	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Основи економічної теорії» є розкриття механізму функціонування ринкової системи суспільства на макро-, мезо- і мікрорівнях, з'ясування принципів, категорій та законів, які регулюють економічне життя суспільства та його складових.

Завдання: Основними завданнями вивчення дисципліни «Основи економічної теорії» сформувати в здобувачів вищої освіти знання щодо сутності та закономірностей розвитку економічної системи суспільства та поведінки економічних суб'єктів за ринкових умов.

Міждисциплінарні зв'язки: навчальна дисципліна «Основи економічної теорії» є теоретичною базою для вивчення та засвоєння дисциплін: «Економіка підприємства», «Економіка цивільної авіації» та інших.

Очікувані результати навчання: у результаті вивчення навчальної дисципліни

здобувач повинен:

знати:

- глибинні економічні взаємозв'язки;
- загальні засади економічного життя суспільства;
- механізм дії економічних законів та їх використання в процесі господарської діяльності.

вміти:

- аналітично мислити;
- орієнтуватися в мінливих економічних умовах;
- давати наукову оцінку економічній політиці: соціально-економічним процесам;
- проводити економічні розрахунки і успішно вирішувати господарські задачі.

Програмні компетентності:

Програмні компетентності, які формуються при вивченні навчальної дисципліни:	
Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, які характеризуються комплексністю і невизначеністю умов під час професійної діяльності, у процесі навчання, що передбачає розуміння економічних законів, глибинних економічних взаємозв'язків, економічних теорій, теоретичне осмислення економічної дійсності для оптимізації ринкової поведінки економічних суб'єктів за допомогою аналітичних, графічних, табличних моделей, методів економічних, соціальних, та поведінкових наук.
Загальні компетентності	ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
	ЗК12. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

3. Програма навчальної дисципліни

ТЕМА № 1. Загальні основи економічної теорії.

Зародження і розвиток економічної теорії. Предмет, метод і функції економічної теорії. Виробництво та його фактори. Продуктивні сили та виробничі відносини. Власність у системі економічних відносин. Економічні потреби та інтереси. Тенденції розвитку економічних відносин в Україні та світі. Економічна система.

ТЕМА № 2. Форми організації суспільного виробництва.

Товарна форма організації суспільного виробництва. Гроші та грошовий обіг. Витрати виробництва. Прибуток. Ринкова економіка. Капітал сфери обігу.

ТЕМА № 3. Суб'єкти ринкової економіки.

Підприємство як суб'єкт ринкової економіки. Підприємство. Капітал і наймана праця. Підприємництво в аграрній сфері. Держава як суб'єкт ринкових відносин.

ТЕМА № 4. Теорія поведінки споживача.

Взаємодія попиту і пропозиції. Ринкова рівновага. Корисність. Кількісна теорія корисності. Порядкова теорія корисності. Еластичність попиту і пропозиції, їх практичне використання.

ТЕМА № 5. Теорія підприємства: виробництво й витрати.

Теорія виробництва. Виробнича функція. Теорія витрат.

ТЕМА № 6. Теорія ринкових структур: ринок продукту.

Ринок досконалої конкуренції. Недосконала конкуренція. Дохід і прибуток фірми, підприємницький дохід. Максимізація прибутку фірми в умовах досконалої і недосконалої конкуренції.

ТЕМА № 7. Ринки факторів виробництва.

Особливості ринку факторів виробництва. Ціна факторів виробництва. Ринок праці та визначення заробітної плати. Ринок капіталу і відсоток. Поняття дисконтованої величини. Ринок землі і земельна рента.

ТЕМА № 8. Показники макроекономіки. Макроекономіка і теорія макроекономічної нестабільності

Сутність національного рахівництва. Методика розрахунку основних макроекономічних показників. Макроекономічна нестабільність: циклічність розвитку ринкової економіки. Зайнятість та безробіття. Інфляція та її види. Антиінфляційна політика держави.

ТЕМА № 9. Макроекономічна політика держави.

Класична теорія макроекономічної рівноваги. Кейнсіанська теорія як теоретична база державного регулювання економіки. Фіскальна політика держави. Монетарна політика держави. Банківська система. Депозитний мультиплікатор.

ТЕМА № 10. Світове господарство

Світове господарство. ТНК. Міжнародний поділ праці та спеціалізація. Міжнародна економічна інтеграція. ЄС.

ТЕМА № 11. Економічні аспекти глобальних проблем

Глобальні проблеми сучасності, їх економічний аспекти. Міжнародне співробітництво в розв'язанні глобальних проблем та в розвитку світового господарства.

4.1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами (денна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		Лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Семестр № 5							
Тема № 1. Загальні основи економічної теорії	6	2	-	-	-	4	
Тема № 2. Форми організації суспільного виробництва	8	2	-	2	-	4	
Тема № 3. Суб'єкти ринкової економіки	6	2	-	-	-	4	
Тема № 4. Теорія поведінки споживача	6	2	-		-	4	
Тема № 5. Теорія підприємства: виробництво й витрати	8	2	-	2	-	4	
Тема № 6. Теорія ринкових структур: ринок продукту	5	1	-	-	-	4	
Тема № 7. Ринки факторів виробництва	9	1	-	2	-	6	
Тема № 8. Показники макроекономіки. Макроекономіка і теорія макроекономічної нестабільності	7	1	-		-	6	
Тема № 9. Макроекономічна політика держави	5	1	-	-	-	4	
Тема № 10. Світове господарство	6	2	-	-	-	4	
Тема № 11. Економічні аспекти глобальних проблем	9	2	-	2	-	5	
Всього за семестр № 5	75	18	-	8	-	49	залік

4.1.3. Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

Перелік питань до тем навчальної дисципліни		Література:
Тема № 1. Загальні основи економічної теорії		3 (с14-20), 8(с.7-13)
—	<p>Підготовка до практичного заняття згідно з планом навчання, розглянути додаткові питання за темою.</p> <p>Вивчення лекційного матеріалу та конспектування питань щодо самостійного опрацювання за темою.</p> <p><i>Після вивчення теми дати відповіді на питання у вигляді конспекту:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Що є предметом економічної теорії? 2. Які функції виконує економічна теорія? 3. Назвіть методи економічних досліджень. 4. Охарактеризуйте сучасну економічну політику в Україні. 5. Чим відрізняється економічна освіта від економічного виховання? 6. Доведіть необхідність підвищення ролі економічної підготовки фахівців. 7. Охарактеризуйте структуру суспільного виробництва. 8. Що розуміють під продуктивними силами суспільства, виробничими відносинами, і способом виробництва? 9. Яка кінцева мета суспільного виробництва? 10. Транспорт відноситься до матеріального виробництва? Чому? 11. У чому полягає корисність товару? 12. Що таке спосіб виробництва? 13. Дати визначення економічних законів і категорій. 14. В чому полягає сутність економічної системи? Які її основні елементи? 15. Що Ви можете сказати про недоліки приватизації в Україні? 16. Назвіть основні тенденції у відносинах власності в Україні і світі. 17. Які форми власності передбачає закон України «про власність»? 	
Тема № 2. Форми організації суспільного виробництва		7 (с.12-18), 12 (с.21-34)
—	<p>Підготовка до практичного заняття згідно з планом навчання, розглянути додаткові питання за темою.</p> <p>Вивчення лекційного матеріалу та конспектування питань щодо самостійного опрацювання за темою.</p> <p><i>Після вивчення теми дати відповіді на питання у вигляді конспекту:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Яка різниця між спеціалізованою та загальною інфраструктурами ринку? 2. Що таке інфляція та які види інфляції ви знаєте? 3. Дайте визначення грошового обігу та поясніть його закони. 4. Охарактеризуйте еволюцію грошей. 5. Дайте визначення прибутку. Назвіть його основні чинники. 6. Який вигляд має формула норми прибутку і яка сьогодні середня норма прибутку у розвинених країнах? 7. Охарактеризуйте сутність ринку, його функції та умови формування. 8. Назвіть форми кредиту. 9. Охарактеризуйте капітал сфери обігу. 10. Назвіть економічні закони ціноутворення. 	
Тема № 3. Суб'єкти ринкової економіки		6 (34-104), 9 (с.61-138)

	<p>Підготовка до практичного заняття згідно з планом навчання, розглянути додаткові питання за темою.</p> <p>Вивчення лекційного матеріалу та конспектування питань щодо самостійного опрацювання за темою.</p> <p><i>Після вивчення теми дати відповіді на питання у вигляді конспекту:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дайте визначення домогосподарства. 2. Назвіть функції домогосподарств в економіці. 3. Які обмеження існують для підприємницької діяльності в Україні? 4. Дайте короткий зміст Закону України «Про господарські товариства». 5. Чим відрізняється концентрація капіталу від концентрації виробництва? 6. Назвіть основні шляхи первісного нагромадження капіталу в Україні і в розвинених європейських країнах. 7. Охарактеризувати агропромисловий комплекс (АПК) України і продуктивний комплекс (ПК) США. 8. Навести визначення земельної ренти та її види. 9. Дайте визначення капіталу і охарактеризувати кругообіг промислового капіталу. 	
Тема № 4. Теорія поведінки споживача		5 (с.53 -55), 9 (с.71-73)
	<p>Підготовка до практичного заняття згідно з планом навчання, розглянути додаткові питання за темою.</p> <p>Вивчення лекційного матеріалу та конспектування питань щодо самостійного опрацювання за темою.</p> <p><i>Після вивчення теми дати відповіді на питання у вигляді конспекту:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Назвіть основний показник кардиналістського підходу до визначення корисності. 2. Сформулюйте перший і другий закони Госсена. 3. Яка різниця між сукупною і граничною корисністю? 4. Що розумієте під корисністю економічного блага? 5. Що спільного і яка різниця між кількісною і порядковою теоріями корисності. 6. Що описують криві байдужості? 7. Наведіть визначення попиту і пропозиції товару. 8. В чому полягає сутність цін: попиту, пропозиції, рівноважної, ринкової? 9. Сформулюйте закон попиту. 10. Які види еластичності ви знаєте? 	
Тема № 5. Теорія підприємства: виробництво й витрати		8 (с.67-76), 12 (с.91-153)
	<p>Підготовка до практичного заняття згідно з планом навчання, розглянути додаткові питання за темою.</p> <p>Вивчення лекційного матеріалу та конспектування питань щодо самостійного опрацювання за темою.</p> <p><i>Після вивчення теми дати відповіді на питання у вигляді конспекту:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Що показує виробнича функція? 2. Які періоди функціонування підприємства Ви знаєте? 3. Що означає збільшення масштабу виробництва? 4. Які галузі національної економіки мають більший ефект від масштабу? 5. Наведіть формулу виробничої функції Кобба-Дугласа. 6. Наведіть приклади постійних і змінних витрат. 	

	7. Що характеризує ізокванта? 8. Що показує ізокоста?	
Тема № 6. Теорія ринкових структур: ринок продукту		5 (с.299-305), 7 (с.99-120)
	<p>Підготовка до практичного заняття згідно з планом навчання, розглянути додаткові питання за темою.</p> <p>Вивчення лекційного матеріалу та конспектування питань щодо самостійного опрацювання за темою.</p> <p><i>Після вивчення теми дати відповіді на питання у вигляді конспекту:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Назвіть основні ознаки моделі ринку досконалої конкуренції. 2. Поясніть процес ціноутворення на ринку з досконалою конкуренцією. 3. Охарактеризуйте економічні наслідки монополізації галузі. 4. Охарактеризуйте антимонопольну політику України. 5. Назвіть основні риси чистої монополії. 6. Поясніть сутність природної монополії. 7. Які основні ознаки олігополії? 8. Охарактеризуйте ринок монополістичної конкуренції? 9. Назвіть основні інструменти нецінової конкуренції. 	
Тема № 7. Ринок факторів виробництва		4 (с.121-140), 9 (с.165-172)
	<p>Підготовка до практичного заняття згідно з планом навчання, розглянути додаткові питання за темою.</p> <p>Вивчення лекційного матеріалу та конспектування питань щодо самостійного опрацювання за темою.</p> <p><i>Після вивчення теми дати відповіді на питання у вигляді конспекту:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Наведіть визначення капіталу та його види; 2. Поясніть сутність процесу дисконтування та його економічне значення; 3. Охарактеризуйте інвестиційний процес в сучасній українській економіці; 4. Що таке економічна рента? 5. Яка різниця між позичковим відсотком і нормою відсотку? 6. Що ви можете сказати про похідний попит за досконалої конкуренції? 7. Назвіть чинники, що спричиняють зміни попиту на ресурс. 8. У чому особливості похідного попиту? 	
Тема № 8. Показники макроекономіки. Макроекономіка і теорія макроекономічної нестабільності		3 (с.163-227), 2 (с.80-116)
	<p>Підготовка до практичного заняття згідно з планом навчання, розглянути додаткові питання за темою.</p> <p>Вивчення лекційного матеріалу та конспектування питань щодо самостійного опрацювання за темою.</p> <p><i>Після вивчення теми дати відповіді на питання у вигляді конспекту:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Що являє собою система національних рахунків (СНР)? 2. Які основні причини економічної кризи в Україні 1990-1999 років? 3. Які типи економічного зростання Ви знаєте? 4. Дайте визначення економічного циклу та назвіть його фази. 5. Охарактеризуйте економічні і соціальні наслідки безробіття. 6. Поясніть закон Оукена. 7. Поясніть особливості формування ринку праці України. 8. Дайте визначення інфляції. 	

	<p>9. Наведіть класифікацію інфляцію за різними ознаками.</p> <p>10. Як розраховується темп інфляції?</p> <p>11. Що таке стагфляція?</p>	
Тема № 9. Макроекономічна політика держави		2 (с.139-183), 6 (с.244-295)
—	<p>Підготовка до практичного заняття згідно з планом навчання, розглянути додаткові питання за темою.</p> <p>Вивчення лекційного матеріалу та конспектування питань щодо самостійного опрацювання за темою.</p> <p><i>Після вивчення теми дати відповіді на питання у вигляді конспекту:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Назвіть вади ринку та економічні функції держави. 2. Які основні інструменти дискреційної фінансової політики? 3. Розкрийте сутність недискреційної фінансової політики. 4. Дайте визначення та напишіть формулу мультиплікатора податків. 5. Назвіть основні способи фінансування дефіциту державного бюджету. 6. Наведіть формули мультиплікаторів видатків. 7. Дайте визначення автоматичним стабілізаторів. 8. Дайте визначення монетарної політики держави та назвіть її основні інструменти. 9. Побудуйте та поясніть криву Лаффера. 10. Дайте визначення грошової пропозиції та її розрахунку. 11. Назвіть два мультиплікатори монетарної політики і наведіть її формулу. 	
Тема № 10. Світове господарство		7 (с.154-189), 5 (с.181-228)
—	<p>Підготовка до практичного заняття згідно з планом навчання, розглянути додаткові питання за темою.</p> <p>Вивчення лекційного матеріалу та конспектування питань щодо самостійного опрацювання за темою.</p> <p><i>Після вивчення теми дати відповіді на питання у вигляді конспекту:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дайте визначення світового господарства і назвіть етапи його формування. 2. Назвіть форми міжнародних економічних відносин. 3. Охарактеризуйте експортний потенціал України. 4. Назвіть проблеми інтеграції економіки України в світове господарство. 5. Коли виникли ТНК і яка їх роль в процесі інтернаціоналізації капіталу? 6. Який позитивний та негативний вплив ТНК на світове господарство? 7. Яка різниця між інтерналізацією і глобалізацією економіки? 	
Тема № 11. Економічні аспекти глобальних проблем		2 (с.139-222), 12 (с.244-335)
—	<p>Підготовка до практичного заняття згідно з планом навчання, розглянути додаткові питання за темою.</p> <p>Вивчення лекційного матеріалу та конспектування питань щодо самостійного опрацювання за темою.</p> <p><i>Після вивчення теми дати відповіді на питання у вигляді конспекту:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Що таке глобалізація світової економіки? 2. Що ви можете сказати про економічний аспект глобальних проблем? 3. Які шляхи подолання глобальних проблем ви вбачаєте? 4. Назвіть причини виникнення та загострення глобальних проблем. 5. Яку глобальну проблему ви вважаєте першочерговою? 6. Як впливають глобальні проблеми на структуру відтворення, динаміку економічних процесів в Україні? 	

5. Індивідуальні завдання

5.1.1. Теми рефератів

1. Предмет, методи і функції економічної теорії.
2. Економічні закони і категорії.
3. Економічна теорія і обґрунтування економічної політики.
4. Виробництво та його фактори. Продуктивні сили та виробничі відносини.
5. Власність у системі економічних відносин.
6. Економічна потреби та інтереси.
7. Тенденції розвитку економічних відносин в Україні та у світі.
8. Економічна система. Моделі економіки.
9. Гроші та грошовий обіг.
10. Ринкова економіка.
11. Капітал сфери обігу.
12. Підприємство як суб'єкт ринкової економіки.
13. Капітал і наймана праця.
14. Підприємництво в аграрній сфері.
15. Держава як суб'єкт ринкових відносин.
16. Закономірності та етапи розвитку капіталістичної економічної системи.
17. Загальна криза державного соціалізму. Перехідна економіка.
18. Проблеми формування в Україні соціально-орієнтованої економічної системи.
19. Взаємодія попиту і пропозиції. Ринкова рівновага.
20. Корисність. Кількісна теорія корисності.
21. Порядкова теорія корисності.
22. Еластичність попиту і пропозиції, її практичне використання.
23. Теорія виробництва. Виробнича функція.
24. Теорія витрат.
25. Ринок досконалої конкуренції.
26. Рівновага споживача і рівновага виробника.
27. Недосконала конкуренція.
28. Монополія. Антимонopolістичне законодавство України.
29. Доход і прибуток фірми, підприємницький доход.
30. Максимізація прибутку фірми в умовах досконалої і недосконалої конкуренції.
31. Особливості ринку факторів виробництва. Ціна факторів виробництва.
32. Ринок праці та визначення заробітної плати.
33. Ринок капіталу та процент.
34. Економічне зростання, його типи.
35. Сутність національного рахівництва.
36. Методи розрахунку основних макроекономічних показників.
37. Макроекономічна нестабільність: циклічність розвитку ринкової економіки.
38. Зайнятість та безробіття.

39. Інфляція та її види. Антиінфляційна політика держави.
40. Економічна криза в Україні (1990-1999 рр.): причини, шляхи подолання.
41. Класична теорія макроекономічної рівноваги.
42. Кейнсіанська теорія як теоретична база державного регулювання економіки.
43. Фіскальна політика держави.
44. Монетарна політика держави.
45. Банківська система. Депозитний мультиплікатор.
46. Світове господарство. ТНК.
47. Форми міжнародних економічних відносин.
48. Причини виникнення та соціально-економічна сутність глобальних проблем.
49. Основні глобальні проблеми сучасності.
50. Політична економія, мікроекономіка, макроекономіка – теоретичні економічні науки.

6. Методи навчання

З метою забезпечення кращого засвоєння здобувачами освіти поточного матеріалу передбачається під час проведення лекції максимально тісно пов'язувати цей матеріал з реальним життям, наповнювати його конкретним змістом, відображати в ньому всі активні зміни, які відбуваються у системі статистичного обліку.

Для збільшення інтересу здобувачів освіти до процесу навчання і підвищення їх уваги передбачається провести дискусії за певними темами. При аналізі найбільш гострих та проблематичних питань планується застосовувати метод “мозкового штурму”.

При проведенні практичних занять за всіма темами передбачено організовувати бесіди по окремих питаннях теми, що розглядається на занятті, порівнювати теоретичний матеріал з реальними підходами до економічних спостережень та узагальнень.

При вивченні дисципліни використовується метод презентації. Для участі в такому практичному занятті здобувачі освіти готують інформацію за обраними темами рефератів та презентують їх на практичному занятті.

При проведенні практичних занять передбачено здійснювати аналіз реального стану організації та методики проведення статистичних спостережень в Україні, проводити різні розрахункові роботи з метою засвоєння основних методів, що дасть можливість здобувачам освіти якомога більше наблизитися до реальної практики, моделювати ситуативні задачі, вирішувати тематичні задачі.

Під час самостійної роботи здобувачі освіти готують реферати за актуальними темами, також передбачається, що здобувачі після виконання їх готувлять доповідь для публічного обговорення в аудиторії та проведення дискусії.

Систематично надаються консультації за питаннями з курсу «Основи економічної теорії».

7. Перелік питань та завдань, що виносяться на підсумковий контроль

1. Зародження і розвиток економічної теорії.
2. Предмет, методи і функції економічної теорії.
3. Економічні закони і категорії.
4. Економічна теорія і обґрунтування економічної політики.
5. Виробництво та його фактори. Продуктивні сили та виробничі відносини.
6. Власність у системі економічних відносин.
7. Економічна потреби та інтереси.
8. Тенденції розвитку економічних відносин в Україні та у світі.
9. Економічна система. Моделі економіки.
10. Товарна форма організації суспільного виробництва.
11. Гроші та грошовий обіг.
12. Ринкова економіка.
13. Капітал сфери обігу.
14. Підприємство як суб'єкт ринкової економіки.
15. Капітал і наймана праця.
16. Підприємництво в аграрній сфері.
17. Держава як суб'єкт ринкових відносин.
18. Закономірності та етапи розвитку капіталістичної економічної системи.
19. Економічна система сучасного капіталізму.
20. Соціалістична економічна система та її еволюція.
21. Загальна криза державного соціалізму. Перехідна економіка.
22. Просте та розширене відтворення.
23. Проблеми формування в Україні соціально-орієнтованої економічної системи.
24. Взаємодія попиту і пропозиції. Ринкова рівновага.
25. Корисність. Кількісна теорія корисності.
26. Порядкова теорія корисності.
27. Еластичність попиту і пропозиції, її практичне використання.
28. Теорія виробництва. Виробнича функція.
29. Теорія витрат.
30. Ринок досконалої конкуренції.
31. Рівновага споживача і рівновага виробника.
32. Недосконала конкуренція.
33. Монополія. Антимонopolістичне законодавство України.
34. Доход і прибуток фірми, підприємницький доход.
35. Максимізація прибутку фірми в умовах досконалої і недосконалої конкуренції.
36. Особливості ринку факторів виробництва. Ціна факторів виробництва.
37. Ринок праці та визначення заробітної плати.
38. Ринок капіталу та процент.
39. Ринок землі й земельна рента.
40. Економічне зростання, його типи.
41. Сутність національного рахівництва.
42. Методи розрахунку основних макроекономічних показників.
43. Макроекономічна нестабільність: циклічність розвитку ринкової

економіки.

44. Зайнятість та безробіття.

45. Інфляція та її види.

46. Антиінфляційна політика держави.

47. Економічна криза в Україні (1990-1999 рр.): причини, шляхи подолання.

48. Класична теорія макроекономічної рівноваги.

49. Кейнсіанська теорія як теоретична база державного регулювання економіки.

50. Фіскальна політика держави.

51. Монетарна політика держави.

52. Банківська система. Депозитний мультиплікатор.

53. Світове господарство. ТНК.

54. Форми міжнародних економічних відносин.

55. Міжнародна економічна інтеграція. ЄС.

56. Причини виникнення та соціально-економічна сутність глобальних проблем.

57. Основні глобальні проблеми сучасності.

58. Політична економія, мікроекономіка, макроекономіка – теоретичні економічні науки.

59. Марксизм і маржиналізм.

60. “Парадокс Сміта”.

8. Критерії та засоби оцінювання результатів навчання здобувачів

Контрольні заходи включають у себе поточний та підсумковий контроль.

Поточний контроль.

До форм поточного контролю належить оцінювання:

- рівня знань під час практичних занять;
- якості виконання індивідуальної та самостійної роботи.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має за мету перевірку засвоєння знань, умінь і навичок здобувачам освіти з навчальної дисципліни.

У ході поточного контролю проводиться систематичний вимір приросту знань, їх корекція. Результати поточного контролю заносяться викладачем до журналів обліку роботи академічної групи за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Оцінки за самостійну та індивідуальну роботи виставляються в журнали обліку роботи академічної групи окремою графою за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»). Результати цієї роботи враховуються під час виставлення підсумкових оцінок.

При розрахунку успішності здобувачів освіти в коледжі враховуються такі види робіт: навчальні заняття; самостійна та індивідуальна роботи (виконання домашніх завдань, ведення конспектів першоджерел та робочих зошитів, виконання розрахункових завдань, підготовка рефератів, наукових робіт, публікацій, виступи на наукових конференціях, семінарах та інше); контрольні роботи (виконання тестів, контрольних робіт у вигляді, передбаченому в робочій програмі навчальної дисципліни). Вони оцінюються за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно»,

«незадовільно»).

Результат навчальних занять за семестр розраховується як середньоарифметичне значення з усіх виставлених оцінок під час навчальних занять протягом семестру та виставляється викладачем в журналі обліку роботи академічної групи окремою графою.

Результат самостійної роботи за семестр розраховується як середньоарифметичне значення з усіх виставлених оцінок з самостійної роботи, отриманих протягом семестру та виставляється викладачем в журналі обліку роботи академічної групи окремою графою.

Здобувач, який отримав оцінку «незадовільно» за навчальні заняття або самостійну роботу, зобов'язаний перескласти її.

Загальна кількість балів (оцінка), отримана здобувачем за семестр перед підсумковим контролем, розраховується як середньоарифметичне значення з оцінок за навчальні заняття та самостійну роботу, та для переведу до 100-бальної системи помножується на коефіцієнт **10**.

$$\begin{array}{c} \text{Загальна кількість} \\ \text{балів (перед} \\ \text{підсумковим} \\ \text{контролем)} \end{array} = \left(\left(\begin{array}{c} \text{Результат} \\ \text{навчальних занять} \\ \text{за семестр} \end{array} + \begin{array}{c} \text{Результат} \\ \text{самостійної} \\ \text{роботи за} \\ \text{семестр} \end{array} \right) / 2 \right) * 10$$

Підсумковий контроль.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на певному ступені вищої освіти або на окремих його завершених етапах.

Для обліку результатів підсумкового контролю використовується поточно-накопичувальна інформація, яка реєструється в журналах обліку роботи академічної групи. Результати підсумкового контролю з дисциплін відображаються у відомостях обліку успішності, навчальних картках здобувачів освіти, залікових книжках. **Присутність здобувачів освіти на проведенні підсумкового контролю (залік) обов'язкова.** Якщо здобувач освіти не з'явився на підсумковий контроль (екзамен), то науково-педагогічний працівник ставить у відомість обліку успішності відмітку «не з'явився».

Підсумковий контроль (залік) оцінюється за національною шкалою. Для переведу результатів, набраних на підсумковому контролі (екзамену), з національної системи оцінювання в 100-бальну вводиться коефіцієнт **10**, таким чином максимальна кількість балів на підсумковому контролі (екзамену), які використовуються при розрахунку успішності здобувачів освіти, становить – **50**. Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру та балів, набраних на підсумковому контролі (екзамену).

$$\begin{array}{c} \text{Підсумкові бали} \\ \text{навчальної дисципліни} \end{array} = \begin{array}{c} \text{Загальна кількість балів} \\ \text{(перед підсумковим} \\ \text{контролем)} \end{array} + \begin{array}{c} \text{Кількість балів за} \\ \text{підсумковим контролем} \end{array}$$

Здобувач, який під час складання підсумкового контролю отримав оцінку «незадовільно», складає підсумковий контроль (залік) повторно. Повторне складання підсумкового контролю (залік) допускається не більше двох разів з кожної навчальної дисципліни, у тому числі один раз – викладачеві, а другий – комісії, що створюється відповідним факультетом. Незадовільні оцінки

виставляються тільки в відомостях обліку успішності. Здобувачам освіти, які отримали не більше як дві незадовільні оцінки (нижче ніж 60 балів) з навчальної дисципліни, можуть бути встановлені різні строки ліквідації академічної заборгованості, але не пізніше як за день до фактичного початку навчальних занять у наступному семестрі. Здобувачі освіти, які не ліквідували академічну заборгованість у встановлений термін, відраховуються з Коледжу. Особи, які одержали більше двох незадовільних оцінок (нижче ніж 60 балів) за підсумковими результатами вивчення навчальних дисциплін з урахуванням підсумкового контролю, відраховуються з Коледжу.

Вимоги до здобувачів щодо засвоєння змісту навчальної дисципліни:

Робота під час навчальних занять	Самостійна та індивідуальна робота	Підсумковий контроль
Отримати не менше 4 позитивних оцінок	Підготувати реферат, підготувати конспект за темою самостійної роботи.	Отримати за підсумковий контроль не менше 30 балів

9. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах		Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
			Оцінка	Пояснення
12	97 – 100	Відмінно ("зараховано")	A	„Відмінно” – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою.
11	94-96			
10	90-93			
9	85-89	Добре ("зараховано")	B	„Дуже добре” – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані , якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального , робота з двома-трьма незначними помилками.
8	80-84			
7	75 – 79		C	„Добре” – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані , якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками , робота з декількома незначними помилками або з однією–двома значними помилками.
6	70 – 74	Задовільно	D	„Задовільно” – теоретичний зміст курсу освоєний неповністю , але прогалини не носять істотного характеру,

5	65-69	("зараховано")		необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано , деякі з виконаних завдань містять помилки , робота з трьома значними помилками.
4	60 – 64		Е	„Достатньо” – теоретичний зміст курсу освоєний частково , деякі практичні навички роботи не сформовані , частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконана , або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального , робота, що задовольняє мінімуму критеріїв оцінки.
3	40–59	Незадовільно („не зараховано”)	FX	„Умовно незадовільно” – теоретичний зміст курсу освоєний частково , необхідні практичні навички роботи не сформовані , більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконано , або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального ; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання), робота, що потребує доробки
2	21-40			
1	1–20		F	„Безумовно незадовільно” – теоретичний зміст курсу не освоєно , необхідні практичні навички роботи не сформовані , всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки , додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значимого підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки

10. Рекомендована література

Основна література:

1. Білецька Л.В., Білецький О.В., Савич В.І. Економічна теорія: політекономія, мікроекономіка, макроекономіка – К.: ЦНЛ., 2018.- 688с.
2. Горлач М.І., Соколов М.О., Кримов М.І., Лисенко С.Ф. та ін.. Економічна теорія: підручник для вищої школи – К.: ЦУЛ., 2017.-532с.
3. Базилевич В.Д. Економічна теорія: Політекономія: Навчальний посібник – К.: Знання, 2014. – 711 с.
4. Базилевич В.Д. Економічна теорія: політекономія: практикум: Навчальний посібник – К.: Знання, 2013. – 496 с.
5. В.Д. Лагутін, Ю.М. Уманців, Т.А. Щербакова та ін. Економічна теорія : підручник – Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. – 608 с.
6. Моцелюк Н.В. Політична економія. Економічний розвиток. Сучасні економічні системи. Світове господарство: Навчальний посібник – К.:ЦУЛ, 2014.-168с.
7. Осецький В.Л. Політекономія: Навчальний посібник – К.: НАУ, 2013. – 380 с.

8. Семененко В.М., Коваленко Д.І. Економічна теорія: Політекономія: Навчальний посібник – К.: ЦНЛ., 2017.- 428с.
9. Сірко А.В.Економічна теорія: Політекономія: Підручник – К.:ЦУЛ, 2017.- 448с.
10. Старостенко Г.Г., Мірко Н.В. Політична економія: Навчальний посібник – К.: Кондор – Видавництво, 2013. – 464 с.
11. Федоренко В.Г. Політична економія: Підручник-К.:Алерта, 2015. – 487с.
12. Якобчук В.П. Економічна теорія: Навчальний посібник – К.:Ліра – К, 2015 – 408с.

Допоміжна література:

1. Базиліук А.В., Дерій Ж.В., Концева В.В., Хоменко І.О. Економічна теорія. Практикум: Навчальний посібник – К.: ЦУЛ., 2012.-312с.
2. Башнянин Г.І. Політична економія. Навчальний посібник. – К.:ЦУЛ, 2013. – 410 с.
3. Кузнєцова Л.В. Політична економія: Навчально – методичний посібник – К.: НУХТ, 2011. – 181 с.
4. Лопух К.В. Сучасний монетаризм: Монографія – К.: ЦУЛ, 2015.-272с.
5. Луценко Г.П. Курс економічної теорії: практика і теорія: Електронний посібник – Кременчук: КЛК НАУ, 2011. – 207 с.
6. Мельникова В.І. Національна економіка: Навчальний посібник – К.: ЦУЛ, 2012. – 248 с.
7. Носова О.В. Національна економіка: Навчальний посібник – К.: ЦУЛ, 2013. – 512 с.
8. Панчишин С.М. Аналітична економія: Макроекономіка і мікроекономіка: Підручник: у 2-х кн. / За ред. С.М.. — К.: Знання, 2013. 615 с.
9. Старостенко Г.Г. Національна економіка: Навчальний посібник – К.: Ліра – К, 2011. – 432с.
10. Шевченко О.О. Історія економіки та економічної думки: сучасні економічні теорії: Навчальний посібник – К.: ЦУЛ., 2012. – 280 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті:

1. Офіційний веб-портал Верховної Ради України. Режим доступу: www.rada.gov.ua.
2. Нормативні акти України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.nau.kiev.ua.